

Reklam elanlarının bədii tərtibatı

(əvvəli 2 (997) sayımızda)

Bəzi müəssisələr özləri üçün hər şeyi əhatə edən üslub işləyib hazırlayırlar. Bu zaman firmanın istehsal etdiyi hər şeydə - onların tətbiq etdiyi qablaşdırma növlərində, ekspozisiyaların, sərgilərin tərtibində dizaynın bütün elementlərindən istifadə olunur.

İstifadə olunan şriftlər. Bütün şriftlər dörd əsas qrupa bölünür:

1. Əsas mətnin yığılması üçün uyğun gələn şriftlər - onları hətta xırda keql ilə sıx çap zamanı asanlıqla oxumaq olar.

2. Klassik şəkilli şriftlər başlıca olaraq birbaşa Roma hərfləri əsasında işlənib hazırlanır. Xırda keqldən olan belə şriftlərdən bəzən əsas mətnin yığılması üçün istifadə olunur. Daha iri keqlərdən və daha yağlı variantlardan tanınma məqsədi ilə istifadə olunur, bu zaman nüfuzluq və rəsmiyyət təəssüratına nail olmaq olar.

3. Tanınma şriftləri sərlövhələrin, yarımşərlövhələrin və ya ayrı-ayrı vurğulu sözlərin yığılması üçün nəzərdə tutulmuşdur. Çoxsaylı belə şriftlər mövcuddur ki, onlardan ən müxtəlif ideyaların və əhval-ruhiyələrin ötürülməsi və təlqin edilməsi üçün istifadə oluna bilər.

4. Dekorativ şriftlər o qədər təmtəraqlı, dəbdəbəli və ibarəlidir ki, onların istifadə edilməsini bir neçə sözlə məhdudlaşdırmaq lazımdır. Lakin bəzən bu hallarda onlar onsuz da oxumanı çətinləşdirir.

Yaddan çıxarmaq lazım deyil ki, hansı şriftdən istifadə edilməsindən asılı olmayaraq, yığılan söz ilk

baxışdan asanlıqla oxunmalıdır.

Çap üsulları. İstifadə olunan illüstrasiyaların effekti və şriftlərin oxunaqlığı bir çox hallarda seçilmiş çap üsullarından asılıdır.

Ən keçmiş və daha çox yayılan üsul **yüksək çap üsuludur**, bu zaman mətbəə boyası relyef cəhətdən görünən təsvirlə metal səthin üzərinə çəkilir. Müəyyən təzyiq zamanı bu təsvir kağıza sıxılır və bunun üzərinə boya köçürülür. Mətn metal literdən (tökmə hərfdən) ibarət tərkibli yığımdan çap olunur. İllüstrasiyaların çap olunması üçün metal klisenin (çap üçün metal və ya taxta parçası üzərində tərsinə qazılmış şəkil), yaxud basma qalibin hazırlanması tələb olunur.

Dərin çap hərəkət prinsipinə görə yüksək çapın əksinədir. Onun çap olunan elementləri dərinləşmişdir, yəni çap olunan formanın səthi çap olunmamışdır. Çap olunmamışdan əvvəl boya bütün forma üzərinə çəkilir, sonra isə onun səthindən yığılır və yalnız liter və klisenin konfigurasiyasına malik olan dərinlikdə, yaxud oyuqda qalır. O, illüstrasiyalı mətnlərin, rəngli plakatların, açıqcaların çap edilməsi üçün tətbiq olunur.

Yastı və ya səthi çap zamanı təsvir kimyəvi tərkibdə emal edilmiş nazik metal plastina (lövhə) ilə kağızın üzərinə köçürülür, beləliklə, bir sahəyə boya yapışır, digər sahəyə yapışmır. Belə bir kimyəvi emal nəticəsində çap olunmayan elementlər nəmləşir və yalnız çap elementlərində daha yağlı mətbəə boyasına uyuşmaz olur. Yastı və ya səthi çap çoxboyalı məhsulun hazırlanması

zamanı istifadə olunur.

Ofset çapı zamanı plastina ilə kağız arasında ofset lenti (layı) yerləşir. Yastı və ya səthi çap üçün formalar həm mətn hissəsinin, həm də illüstrasiyaların quraşdırılıb keçirildiyi orijinal maketdən fotoüsulla hazırlanır. Fotoyığımdan istifadə olunması bədii tərtibatın quraşdırılmasının operativliyini və məhsuldarlığını kəskin surətdə artırır.

Termoqrafiya relyef yazılarının və təsvirlərin kağız səthlərinə çəkilməsi üçün istifadə olunan istilik prosesidir. Əsasən, blankların hazırlanması zamanı tətbiq olunur.

Şelkoqrafiya ayrı səthlərdə və ölçülü obyektlərdə çap üçün tətbiq olunur. Bəzən reklam-kommersiya ədəbiyyatının buraxılışı zamanı ondan istifadə edilir.

Təsvir reklam vasitəsi kimi. Təsvir mətnə vizual əlavədir və ya reklamın müstəqil elementidir.

Təsvirin vəzifələrinə aiddir:

- diqqəti cəlb etmək;
 - maraq doğurmaq;
 - əmtəənin (malın) xarici görünüşünü və onun üstünlüklərini nümayiş etdirmək;
 - mətni daha yaddaqalan etmək, reklam olunan məhsulun vizual surətini yaratmaq.
- Təsvir aşağıdakı formalarda yerinə yetirilə bilər:
- fotosəkil;
 - şəkil (rəsm şəkili, qrafika);
 - kinosüjet və s.

(davamı var)

F.M.Qarayev,
BDU-nun dosenti